

LBRIS

We know
books

PAUL GOMA

Ușa noastră ceă de toate zilele

ROMAN

3C CARTIER

Din 1995, în toate librăriile bune

Râsu'

Râdeau toate patru, râdeau cu chiuituri, râdeau de se îndoi-seră pereții și tavanul, în afară.

Începuse Alice, ea le începea totdeauna pe toate, și le începea bine, exact de acolo de unde trebuie început un lucru, și chiar de n-ar fi învățat râsul acolo, la teatrul ei, tot ar fi știut de unde să-l înceapă. Sofia „intrasă” a doua, ea totdeauna fusese a doua, peste tot și în toate: și la părinți, și la școală, și ca nevastă, ea nu risca niciodată, nu-și îngăduia să greșească prima și singură, în râsul de față, pornise, firesc, a doua, fără să vrea cu tot dinadinsul să râdă și nici cu tot dinadinsul să tacă, dar pentru că cineva începuse ceva, riscase ceva, de ce n-ar fi mers și ea într-acolo?, mai ales că drumul era bătut, mai ales că acum și aici era munte și vacanță. A treia fusese femeia cu pantaloni vișinii și canini de viplă, ea rezistase o vreme, rezistase, nevăzând motivul râsului și tentată, dacă nu să le pună la punct fără ocolișuri, măcar să le întrebe: ce-i de râs aici?, dar gândul singur se dezlipise, nu era nici bine și nici rău fără el, așa că se așternuse și ea, gospodărește, pe râs. La urmă de tot prinsese a necheza gădilată și fata nu atât de râsul celorlalte, cât de combinezonul roz al femeii cu viplă, umflat în locul unde fermoarul de la pantalonii vișinii se descususe pe toată lungimea, poate chiar de la primul chiot.

Râdeau cu ochii închiși și băteau din palme și se izbeau cu palmele peste șolduri, iar fata, rezemată de perete, lângă ușă, pălmuia peretele zgrunțuros – și era bine.

Începuse Alice cu toți dinții ei frumoși, cu gura ei mare, râdea larg, rotunjit, ca la ei, la teatru, căutându-și vocalele, și poziția capului, și locul mâinilor în aer, dar găsindu-și-le mai repede și făcându-și-le mai firești decât ale cuiva care nu cunoaște scena

și nici nu vrea s-o cunoască, râdea cu atâta știință și sinceritate, încât nu fusese în stare de mai mult de doi pași de la ușă, după care se prăbușise cu mersul cosit pe primul taburet întâlnit – stătea pe dunga taburetelui, cu un picior întins de tot, cu celălalt nimerit cine știe cum după stinghie și râdea în valuri și-și lovea coapsele cu palmele, pocnindu-și-le pe amândouă deodată, atentă la ritm și foarte stăpână pe el, râdea spre grinzile tavanului, cu pleoapele închise albastru – și era toată gură și răs.

La început de tot, Sofia se speriasă (Alice explodase în hohote chiar în ceafa ei), apoi se lăsase să zâmbească: cine știe ce i-o mai fi spus inginerului ori ce Dumnezeu e, ce i-o fi spus el Alicei; Sofia mergea cu două trepte înaintea lor, pentru că Alice era cu inginerul – cât de la mână îl avea Alice pe inginer Sofia nu văzuse, nu-i plăcea să se observe că trage cu ochiul –, așadar, atunci când inginerul tot șoptea ceva, zbârnâitor, la urechea actriței, iar aceasta chicotea ca pipăită (poate că chiar o...), desigur, altul decât cel cu clopotele, dar tot atât de porcos, altfel de ce-ar fi răs Alice așa?... porcos sau doar decoltat – ei și?, n-are voie omul să se simtă și el bine trei săptămâni pe an, în cazul ei în vacanța de iarnă?, destul trage în restul timpului și e sobră și așa cum se cade să fie un cadru didactic, acum e în vacanță, se mai deconectează și ea, apoi, în al doilea rând, copiii nu erau de față, acolo, pe scară, nu se aflau decât ele două și inginerul, ori ce meserie o fi având armăsarul acela care nu-i cu gândul decât la..., parcă nu știm noi de ce tot mișună prin jurul Alicei... da' las' că nici ea... – și, la o adică, cine-l poate împiedica pe un bărbat să spună bancuri, ca cel cu clopotele?, – aducându-și-l aminte, Sofia se luase după râsul Alicei. Se oprise dinaintea ferestrei, acoperișul care începea să curgă chiar sub pervaz era foarte abrupt și căptușit cu zăpadă, totul era căptușit cu zăpadă și de tot, un alb dulce, cu fiori de răs – încerca să vadă chestia cu clopotele pe un asemenea alb și râdea aproape cu sughițuri de ceea ce ieșea, râdea, auzindu-și carnea zbuciumându-i-se la intervale inegale, ea nu putea să cânte în ha-ha-uri rotunde și cumva trăgându-se unul din altul, ca ale Alicei, ea nu făcuse nici

teatru, nici altceva nu făcuse ca să învețe cum se râde frumos, ea dădea drumul hi-hi-urilor cum se nimerea, ieșeau cum ieșeau, prea ascuțite și aproape destrăbălate, le simțea însoțite stângaci în tremurul cărnii pe oase – și-și aduse aminte că Alice îi spusese că râde urât, că parcă ar fi o cârâitoare cu care soldații se joacă de-a soldații... încercă să și le deschidă, reîncercă să vadă clopotele, ca să și le poată potrivi după ale Aliciei, să decurgă și ale ei unul din altul, dar ieși ceva cu totul caraghios și trist, pentru prima dată locul doi n-o mai îndulci, așa că se opri, în reprize, ca să n-o podidească plânsul, de umilință.

Auzindu-se singură, Alice deschise ochii neliniștită: o găsi pe Sofia la fereastră, masându-și pântecul (obrazul întors către albul de afară nu i se vedea) și se pregăti să ducă singură partitura. Dar în adânc râsul era pe isprăvite, iar ceea ce mai rămăsese abia îi ajunsese până la buze. Chicoti invers, trăgând șuierat aer, se înecă, începu să tușească, iar când sfârși, auzi glasul Sofiei:

— Vai, tu, draaagă...

Se răsucise către Alice, chiar făcuse doi pași în întâmpinarea ei (auzindu-i tusea, se gândise s-o ajute cumva, dar cum?, de ce s-o ajute?, ce, ea o pusese să facă pe grozava?, să înceapă prima?, că așa-i ea, moare dacă nu-i prima în toate...), străduindu-se să-și învingă râsul care o străbătea din nou, Sofiei i se boțise obrazul, acum aducea cu o maimuță bolnavă de măsele, nu mai voia să râdă, gata, ea totdeauna fusese mai serioasă și nu numai aici, la cabană, unde lumea vine să se odihnească, deci să fie și n serioasă, dacă are chef, ea chiar și aici păstrase măsura, deși nu-i niciun păcat să te mai și deconectezi... dar nici chiar așa ca Alice, râsul ei e cam, cum să zică?, o nerușinare, răs cu poalele-n cap, i-ar spune Iancu, bărbatu-său, și de ce să nu recunoaștem că are dreptate, când o auzi pe Alice râzând, e de parcă ai și vedea-o răsturnată de careva, colea, pe marginea șanțului (să zicem, de Martin... dar în locul actriței să fie ea, Sofia, uite-așa, să zicem că, Doamne ferește, chiar s-ar întâmpla, câte nu se întâmplă pe lumea asta...), un asemenea răs nu i-ar plăcea deloc lui Iancu, iar Rodica ar privi-o, atât s-ar uita la ea cu pleoapele apropiate,

cu ochii mijiiți într-un fel anume, uitătura ei de când băgase de seamă că maică-sa înflorise cam prea fără motiv... sau poate că știa..., asta nu, nu se poate, n-avea de unde să știe, și dac-ar fi știut cu adevărat, n-ar fi răbdat ea să nu întrebe, să facă măcar o aluzie – așa că nu știe. Doamne, și Alice asta care râde de parc-ar fi atunci, în cancelarie, – iar dacă râde și ea, e și mai ca atunci, în cancelarie, cu Martin, iar această nerușinare interzisă și pedepsită acolo jos, în sat, la ciclul doi (și dacă nu interzisă, privită cu ochi mijiiți), o covârși acum, aici, sus, și Sofia i se lăsă amețită ca atunci, în cancelarie, și ca altădată, însă tot în cancelarie – așa că își slobozi hi-hi-urile care nu-i veneau chiar atât de rău, destul de bine, ar putea zice, aproape bine de tot, de ce nu?, făcute fiind pe gâtul ei și pe măsura plămânilor ei și pentru carnea ei scuturată fierbinte până la durere – aproape ca durerea din cancelarie.

Iar Alice, căreia mai mult nu-i trebuia, reizbucni încurajată. Se ridică de pe taburet și cu brațele în lături, de parcă și-ar fi căutat echilibrul pe sârmă, cu capul mult răsturnat pe spate, se apropie orbește de Sofia. O întâlnește cu pieptul și, fără s-o îmbrățișeze, o obligă să se rostogolească împreună cu ea, pe patul de alături.

— Vaaai, draaa..., încerca Sofia, dar nu putea duce mai departe reproșul ori bucuria, ori amândouă la un loc.

Îi plăcea cum mirosea jerseul Alicei, a Chanel, așa adia și doamna Proca, inspectoarea, când cu trecerea ei la ciclul doi, atât că doamnei Proca îi mirosea nu jerseul, ca Alicei, fiindcă ea nu era în jersu, ci într-o bluză albă cu jabou, tot alb, dar nici bluza și nici jaboul (a avut destul timp ca să-și dea seama), ci părul, părul acela nemaipomenit, strâns în cunună, pe creștet, împletită din cozile acelea groase cât mâna – atunci o contrazisese pe madam Dănilă, care susținea că-s false, biata madam Dănilă avea, în felul ei, dreptate s-o bănuiască pe doamna Proca, ea de toate care aveau ceva mai mult păr decât ea (cu tot gerovitalul, cu tot usturoiul, degeaba!), de toate zicea că au perucă... ea, Sofia, zisese atunci că nu, că-i natural, dar mai târziu, gândindu-se bine,

își dăduse seama că nu era natural, altfel de unde Dumnezeu atâta păr pe-un singur cap?, deci, doamnei Proca îi mirosea a Chanel peruca, în timp ce Alicei jerseyul la piept și mai ales la subțioară, Alice asta până și sub braț miroase a doamnă – ca și Draga, Draga tot așa, până și lucrurile cele mai, în fine, intime le făcea de parc-ar fi fost la recepții, știa ea, Draga, era în sângele ei ceva care nu-i dădea voie să arate rău, urât, nici chiar atunci când... când, oricât de frumoasă și deșteaptă și bine îmbrăcată și mai știi eu cum ai fi... e mai bine să nu te vadă nimeni... – sigur că Draga n-are nicio vină că ea, Sofia, rămăsese de căruță, dar în vara aceea ar fi putut să insiste pe lângă taică-său, dacă i-ar fi spus: las-o, nea Grigore, la liceu, las-o cu mine, la liceu, de ce vrei s-o faci tot învățătoare, ce-i prostia asta cu... din tată-n fiu?, te bucuri la bursa aia de la Normală, dar la ea nu te gândești?, nu vezi că învățătorul nu mai e ce-a fost, ce știi matale că trebuie să fie învățătorul?, așa să-i fi spus de-o sută de ori, până ce taică-său ar fi cedat, că ar fi cedat până la urmă, nu era el chiar catâr și ar fi făcut sacrificiul ăsta, că încă mai avea cheag, – și ar fi fost împreună și la liceu, ar fi continuat să stea în aceeași bancă, la internat în același dormitor sau chiar același pat, fiindcă pe-atunci clădirea nouă a internatului era ocupată de ruși, lângă Draga ar fi fost cu totul altfel, pe de-o parte, fiindcă Draga era tare zăpăcită și avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă, ei și lucrurilor pe care, dacă nu le pierdea, le dăruia cui îi cerea, pe de alta, ea, Sofia, avea nevoie de o Dragă pe care s-o aibă mereu în fața ochilor, ca s-o urmeze, să încerce și să facă ce și cum făcea Draga și fără îndoială că, până la urmă, și ea... ar fi...

Alice se răsturnase pe spate, iar Sofia își îngropase adânc obrazul la subțioara actriței, moleșită și îndurerată de povestea cu liceul. Deodată își dădu seama că Alice ar putea să gândească urât despre ea, să creadă cine știe ce și s-o repeadă: ia isprăvește cu adulmecatul!, sau ceva pe-aproape (dacă nu chiar ca în iarna trecută, la trei zile după ce se cunoscuseră și tot în camera asta: cum, Sofico, și femeilor de la țară le plac femeile?), așa că se răsuci și ea pe spate, constatând că, de fapt, Chanelul nu-i mai place, că

nu-i mai spune nimic, se răcise. Întâlni tavanul cu grinzi afumate proaspăt cu lampa de benzină – e bună afacerea asta cu lampa, fiindcă lemnul mai păstrează tămâia de rășină.

De la rășină Sofia sări la mirosul de cerneală – acrie, de motorină, de penare și încă de ceva – sau toate la un loc îl dădeau pe acesta: mirosul de clasă, de ciclu-ntâi, miros pe care nu-l mai putea suferi de când doamna Proca, după ce asistase la prima ei lecție de probă pentru ciclul doi, o felicitase și mirosea a altă lume, a Chanel...

— Vaaai, draaagă... , făcu Sofia, mai odihnită acum, aducându-și aminte că totuși trecuse la ciclul doi, de opt ani trecuse, dar încă nu se obișnuise cu el – și gemu ușurată, ca deșteptată dintr-un vis bălos, ca atunci când te trezești și afli că ai visat și mângâi recunoscătoare și nu pe deplin convinsă lucrurile din jur, ferme și adevărate.

— Ce-i, dragă?, se auzi glasul Alicei, pe jumătate imitând-o și nu neapărat întrebând – uitase de răs, se gândea la altceva ori la nimic – Sofia putea să-i vadă, alături, pântecul ridicându-i-se și coborând iar, la intervale egale.

— Am râââs... vaaai, ce-am mai răs... , rosti ea cu greutate și a scuză, așteptând din partea Alicei o asigurare că nu-i niciun rău în asta, că-i foarte bine – ce, am răs din punga lui tac-tu?, să i se adreseze Alice acelu cineva care ar îndrăzni să ceară socoteală, după care, interpretând pe unul din personajele ei mânioase (care personaje încă nu existau în nicio piesă, dar odată și-odată se va găsi un scriitor care...) și să împuște o înjurătură din alea păstoase și înflorate, cum numai acel personaj, interpretat de ea, de Alice, știe să înjure, Sofia să: Vaaai, draaa..., și să-i pun palma pe gură, dar Alice să nu afle niciodată că, de fapt, Sofia îi pune palma la gură Dragăi, nu Alicei, că ea întinde mâna ca să atingă acele chestii, nu să le oprească – și să-i fie din nou ca în cancelarie, cu Martin, sau cum și-ar fi dorit să-i fie pe când durerea că nea Grigore n-o lăsase la liceu, cu Draga, încă mai era proaspătă și fierbinte.

Dar Alice spuse altceva:

— Rădem a pagubă, nu-i bine să râzi așa, răsul fără gard cauzează... – se ridică în capul oaselor, cu mâinile la tâmple (iar Sofiei îi veni să se lase în voia plânsului și să arunce dracului globul pământesc de pe colțul mesei, ca să nu-și aducă aminte tot timpul că Martin nu-și mai face auzite, alături, hărțile lui, mutate, nici nu-și mai trimite pașii înapoi, spre cancelarie, sâmbăta la prânz...).

— Ce dracu' ne-o fi apucat? – Alice se ridică de tot, întinzând poalele jerseului în felul ei: ducând mâinile la spate, cu palmele în afară și vârând sub margine doar degetele arătătoare (scârțâiră, cu fiori, unghiile ei luungi, argintii...).

Sofia se adună covrig pe locul cald al actriței, apăsându-și urechile, amânându-și răsul care o podidise din nou. Fiindcă, privind-o pe Alice, o văzuse, pentru o secundă, îmbrăcată în pantaloni, în cancelarie, cu Martin... dar scârțâitul de adineauri al unghiilor pe jerseu o poticnise, îi frânsese ritmul, iar când începu să chicotească într-o doară, înțelese că era prea târziu.

Alice întoarse capul spre ea, vrând să adauge ori să întrebe ceva, însă, brusc, privirea îi trecu pe deasupra Sofiei, înălțându-se și oprindu-se într-un loc, mirată și ușor înspăimântată. Sofia, bănuind că acolo se întâmplă ceva, dădu să se răsucescă, să poată privi peste umăr, ca să vadă ce vedea Alice.

Dar chiar în spatele ei cineva care-și stăpânise prea multă vreme răsul, cu palma la gură, nu mai rezistă și răbufni gros – Sofia se cutremură, simțind pe obrazul drept stropii reci improșcați și o văzu pe Alice trăgându-se înapoi cu un pas.

— Ho! Ho! Ho!... Hu! Hu! Hu..., bubuia acum în voie femeia cu pantaloni vișinii, se ținea cu mâinile de burta învelită strâns în stofa vișinie a pantalonilor, vișinii îi erau și gingiile care țineau caninii din metal umed și rece – femeia hohotea, balansându-se înainte și înapoi în alt ritm decât al hohotelor, i se auzeau genunchii izbind marginea patului când trupul se apleca în față.

Alice, cu adevărat speriată, își trecu privirea peste ochii Sofiei și întrebă ceva din care aceasta deduse doar că actrița n-o cunoaște pe femeia în vișiniu. Se grăbi să se ridice de pe pat și să se

apropie. Dar Alice nu mai avea nevoie de explicații: râdea și râdea din toată inima (în felul ei sincer-actoricesc), râdea, în același timp încercând să spună ceva ori să întrebe, neizbutind decât să împungă aerul cu degetele arătătoare în ritmul ha-ha-urilor.

Sofia, înspăimântată, dădu s-o apuce de haine, s-o tragă înapoi, s-o domolească, să-i explice că în fața tovarășei Florica nu se râde, nu se râde deloc, necum să râzi de parc-ai râde de ea, de tovarășa Florica, pe deasupra mai și arătând-o cu degetul, ca și cum tovarășa Florica ar avea ceva de râs, adică i-ar atârna ceva de sub fustă ori i s-ar fi descusut bluza la subțioară ori cine știe ce altceva, dar tot de rușine... poate că Alice, în Bucureștiul ei, n-are nicio problemă, pe-acolo n-o fi nicio tovarășă Florica, sau dacă este, e mai de la oraș, dar cu ea, la ciclul ei doi, altfel se pune problema... însă căută în gol: Alice nu se ferea neapărat, numai că mișcărilor ei o îndepărtau de Sofia treptat.

Florichii, sub puloverul verde, îi săltau sâni mari ca niște capete care, înclinându-se, încuviințează, i se umflaseră vinele gâtului – în vreme ce patul se muta încoace, cu câte un deget, la fiecare izbitură de genunchi –, așa că Sofia găsi de cuviință că, în această împrejurare, e mult mai cinstit să râdă și ea dacă tovarășa Florica are poftă de râs, de ce să nu râdă, că nici n-o obligă nimeni, de să zici c-o obligă, de interzis încă nu se poate pune problema, că doar și tovarășa Florica râde (și, la urma urmelor, nu-i la catedră, e în concediu, aici, la munte...) – așa că își slobozi și ea hi-hi-urile.

— Hu-huuu... Uh-uuu..., făcea acum Florica, istovită, intuind că pe undeva se întâmplase ceva cu pantalonii ei (cam într-acolo băteau degetele Alichei), dar umblând cu mâinile amândouă în dreapta și nu în stânga, unde fermoarul se descususe pe toată lungimea.

— Hu-huuu... Uh-uuu... – Alice o imita fățiș, arătând-o tot mai de aproape, gata-gata s-o atingă.

— Uh-îîî..., scăzu Florica, respirând șuiert, cu trăsăturile căzute și licărind de lacrimi, căutând cu perseverență fermoarul pe celălalt șold.